Uçucu Madde Kullan?m? ?iddetini De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Uçucu Madde Kullan?m? ?iddetini De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32035

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Uçucu Madde Kullan?m? ?iddetini De?erlendirme Ölçe?i (UMK?DÖ), ergen popülasyonunda uçucu madde kullan?m?n?n mevcut ?iddet düzeyini ve klinik ciddiyetini objektif bir ?ekilde de?erlendirmek amac?yla 2005 y?l?nda Kültegin Ögel ve arkada?lar? taraf?ndan geli?tirilmi? tek boyutlu bir psikometrik araçt?r. Ölçek, 18 maddeden olu?makta ve 5'li Likert ölçe?i format?n? (0=Hiç - 4=En ?iddetli durum) kullanmaktad?r. Ölçe?in geli?tirme çal??malar?, geçerlik ve güvenilirlik analizlerini içermekte olup, özellikle toplam puan baz?nda yüksek güvenilirlik de?erleri elde edilmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Uçucu madde kullan?m?, Madde Kullan?m?, Ergenler, Ba??ml?l?k ?iddeti, Psikometrik Ölçek, Geçerlik, Güvenilirlik.

Yazarlar

Kültegin Ögel, A. Aksoy, A. Topuz, O. Liman, S. Co?kun.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, ergen popülasyonunda uçucu madde kullan?m?n?n mevcut ?iddet düzeyini ve klinik ciddiyetini nicel olarak de?erlendirmektir. Bu de?erlendirme, klinik müdahale gereksinimini belirlemek ve bireyselle?tirilmi? tedavi planlamas?na rehberlik etmek için kritik öneme sahiptir.

UMK?DÖ, özellikle uçucu madde kullan?m bozukluklar?n?n tan? ve tedavi süreçlerinde ara?t?rmac?lar ve klinisyenler taraf?ndan kullan?lmas? amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçek, kullan?m s?kl???, b?rakma iste?i, harcanan zaman ve sosyal/yasal sonuçlar gibi ba??ml?l?kla ili?kili çe?itli boyutlar? tek bir ?iddet puan? alt?nda toplamay? amaçlamaktad?r, böylece kullan?m?n genel ciddiyeti hakk?nda h?zl? ve güvenilir bir fikir sunar.

Yap?

Ölçek, literatürde kabul gören ba??ml?l?k ?iddeti kriterlerine dayanarak, uçucu madde kullan?m?n?n ?iddetini tek bir genel yap? (faktör) üzerinden ölçmektedir. Bu yap?, bireyin madde kullan?m?na yönelik davran??sal, bili?sel ve duygusal tepkilerinin yo?unlu?unu ifade eder ve klinik de?erlendirme için temel bir gösterge sa?lar.

UMK?DÖ, 18 madde ile kullan?m?n farkl? yönlerini kapsamaktad?r; bunlar aras?nda maddeyi b?rakmay? isteme derecesi, madde kullan?m?na ayr?lan zaman, suçla ili?kili davran??lar ve arkada? çevresinde madde kullan?m? gibi de?i?kenler bulunmaktad?r. Ölçe?in tek boyutlu

ARABPSYCHOLOGY.COM

yap?s?, uçucu madde kullan?m?n?n genel ?iddetini bütüncül olarak ele ald???n? ve ayr?k alt boyutlar yerine tek bir toplam skorun yorumlanmas? gerekti?ini göstermektedir.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, hem içerik geçerli?ini hem de yap? geçerli?ini desteklemek üzere tasarlanm??t?r. ?çerik geçerli?i, alan?nda yetkin uzman görü?lerine ba?vurularak sa?lanm??t?r. Uzmanlar?n ölçek maddelerine yönelik de?erlendirmeleri, görsel analog ölçek (GAS) kullan?larak toplanm??t?r. Uzman görü?lerinin ortalamas? 5,87±1,68 olarak belirlenmi?tir.

Yap? geçerli?ini desteklemek amac?yla, uzman görü?lerinin ortalamas? ile her iki görü?meci taraf?ndan uygulanan ölçek toplam puanlar?n?n ortalamas? aras?ndaki ili?ki incelenmi?tir. Bu analiz sonucunda, yüksek düzeyde anlaml? bir korelasyon katsay?s? ($r = 0.727$, $p<0.001$) bulunmu?tur. Bu yüksek korelasyon, uzmanlar?n klinik kanaatlerinin, ölçekten elde edilen nicel skorlarla uyumlu oldu?unu ve ölçe?in amaçlanan yap?y? ölçtü?ünü do?rulamaktad?r.

Güvenilirlik

Ölçe?in güvenilirlik de?erlendirmesi, test-tekrar test yöntemi kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. Ölçek toplam puan? için test-tekrar test korelasyonu oldukça yüksek bulunmu?tur ($r = 0.845$). Bu yüksek katsay?, ölçe?in zaman içinde tutarl? ölçümler yapabildi?ini ve toplam ?iddet skorunun yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu göstermektedir.

Ancak, ölçe?i olu?turan baz? spesifik de?i?kenlerde (b?rakmay? isteme, zaman harcama, suç davran??? ve arkada?larda madde kullan?m?) test-tekrar test korelasyon katsay?s? 0.50'nin alt?nda kalm??t?r. Bu durum, bu spesifik davran??sal ve motivasyonel de?i?kenlerin do?as? gere?i daha de?i?ken olabilece?ini veya k?sa vadede ölçüm hatas?na daha aç?k oldu?unu dü?ündürmektedir. Toplam skorun yüksek güvenilirli?i, ölçe?in genel amaçl? kullan?m? için yeterli sa?laml?k sunmaktad?r.

Faktör Analizi

Uçucu Madde Kullan?m? ?iddetini De?erlendirme Ölçe?i, 18 maddeden olu?an ve psikometrik analizler sonucunda tek boyutlu bir yap?ya sahip oldu?u belirlenmi? bir araçt?r. Bu tek boyutlu yap?, tüm maddelerin ortak bir 'uçucu madde kullan?m ?iddeti' faktörünü ölçtü?ünü ve bu faktörün ergenlerdeki klinik ciddiyeti temsil etti?ini göstermektedir.

Ölçek geli?tirme çal??mas?nda uygulanan faktör analizi, uçucu madde kullan?m?n?n ?iddetinin, ba??ml?l???n farkl? yönlerini kapsasa da, tek bir sürekli de?i?ken olarak ele al?nmas?n?n istatistiksel ve klinik olarak geçerli oldu?unu desteklemi?tir. Bu sonuç, ölçe?in yorumlanmas?nda tek bir toplam puan?n yeterli bilgi sa?lad???n? i?aret eder.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek Bilgileri

Test Çe?idi: Geli?tirme

Format: 18 maddeden olu?an tek boyutlu bir ölçektir.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ergenler

Ya? Grubu: Ergenlik dönemi (Detayl? ya? aral??? kaynakta belirtilmemi?tir.)

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki ergen popülasyonu üzerinde geli?tirilmi? ve standartla?t?r?lm??t?r.

Ölçme Metodolojisi: 5'li Likert ölçe?i (0 = Hiç, 4 = En ?iddetli durum). Uygulama, görü?meciler e?li?inde veya öz bildirim ?eklinde yap?labilir; geçerlik çal??mas?nda görü?meci uygulamas? kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Test-Tekrar Test Güvenilirli?i, Faktör Analizi, Klinik De?erlendirme, Ba??ml?l?k ?iddeti.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Veri Kaynakta Mevcut De?ildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: kultegin.ogel@acibadem.com.tr (Sorumlu Yazar Kültegin Ögel)

Yaz??ma Adresi: Veri Kaynakta Mevcut De?ildir (Kaynakta Kültegin Ögel Sorumlu Yazar olarak belirtilmi?tir).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek ilk olarak 2005 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Kullan?m izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Kültegin Ögel ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

Ölçe?in orijinal PDF makalesi indirilebilir. Orijinal PDF'in ba?lant?lar? a?a??dad?r:

ucucu-madde-kullanimi-siddetini-degerlendirme-olcegi-toad.pdf
ogelk.net

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Ögel, K., Aksoy, A., Topuz, A., Liman, O., & Co?kun,S. (2005). Ergenlerde Uçucu Madde Kullan?m? ?iddetini De?erlendirme Ölçe?inin geli?tirilmesi ve güvenilirlik çal??mas?. *Türk Psikiyatri Dergisi, 16*(3), 260-267.

Uçucu Madde Kullan?m? ?iddetini De?erlendirme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Ölçek toplamda 18 madde içermektedir ve 5'li Likert format?nda puanlanmaktad?r (0=Hiç - 4=En ?iddetli durum).

ARABPSYCHOLOGY.COM